

14. Dmytrenko, O. V. (2013). Stan rozvytku osvity y kul'tury v suchasniy FRN [The state of development of education and culture in modern Germany]. Poltava, Ukraine: PNPU named after V.G. Korolenko, 83.

15. Shynkaruk V.D. (2007) Osnovni napriamy modernizatsii struktury vyshchoi osvity Ukrainy. Naukovo-praktychne vydannia «Vyshcha shkola». 5. 3-16.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ГЕРМАНИИ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕФОРМЫ В УКРАИНЕ

М.В. Гончарук

Аннотация: В статье раскрыто опыт реформирования начального образования восточных земель Германии 90-х годов XX века, проанализированы основные тенденции развития образовательных реформ, которые непосредственно касаются содержания начального образования Украины: доступность получения начального образования, возможность использования достижений дошкольного образования, создание благоприятной образовательной среды, качественное содержание и современные учебники, полноценная реализация идей личностно ориентированного образования, сформированность ключевых компетенций, технологизация методики, мониторинг как средство управления качеством, личностная и профессиональная подготовка учителя, эффективная комбинация урочной и внеурочной деятельности учащихся.

Ключевые слова: образовательная реформа, начальное образование, личностно ориентированное образование.

MODERN TENDENCIES OF GERMANY'S PRIMARY SCHOOL AND THEIR INFLUENCE ON EDUCATIONAL REFORMS IN UKRAINE

M.V. Goncharuk

Abstract. The article reveals the experience of reforming the primary education of the eastern lands of Germany in the 90's of the 20th century, analyzes the main tendencies of the development of educational reforms that directly concern the content of primary education in Ukraine: availability of primary education, the possibility of using preschool education achievements, creating a favorable educational environment, quality content and modern textbooks, a full implementation of the ideas of a person-oriented education, formed The key competences, methodology, monitoring as a means of quality management, personal and vocational training of the teacher, an effective combination of lesson and extracurricular activities of students.

Keywords: educational reform, elementary education, personally orientated education.

УДК 378.172-178

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СТИЛЮ ПОВЕДІНКИ

СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О. М. ГОНЧАРУК, аспірантка кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: honcharuk@i.ua

Анотація. Стаття присвячена питанню здоров'язбережувального стилю поведінки студентів аграрних і природоохоронних вищих навчальних закладів, визначено педагогічні умови його формування, а саме: формування у студентів потреби у веденні здоров'язбережувального стилю поведінки шляхом забезпечення стійкої мотивації до процесу здоров'язбереження; організаційне забезпечення самостійної здоров'язбережувальної роботи із самовдосконалення серед студентів; інтеграція навчальної та позанавчальної здоров'язбережувальної діяльності; облік особистісного фактора.

Ключові слова: здоров'язбережувальний стиль поведінки, педагогічні умови, мотивація, поведінка, здоровий спосіб життя.

Актуальність (Introduction). Людина як активний суб'єкт суспільства є одним із чинників, що створює умови та обставини для власного і суспільного життя в цілому. Окремі аспекти даного питання вже стали предметом наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених, однак проблеми переважно висвітлюються на фоні зміни та розвитку або певних суспільних процесів – економічних, політичних, соціокультурних, або змін соціальних інститутів – власності, держави, армії, сім'ї, освіти тощо. Важливим і малодослідженим залишаються питання життєдіяльності особистості, розглянуті через аналіз їх стилю життя.

Відомий той факт, що за останні роки, період несприятливої політичної, соціальної, культурно-освітньої ситуації в Україні, для індивідуального способу поведінки людини стали характерні риси виживання та пристосування до жорстоких реалій сьогодення. Першочерговість задоволення фізичних, базових потреб витісняє важливість задоволення культурних, дозвіллевих, пізнавальних, креативних потреб тощо [12, с. 26]. Саме тому, процес прищеплення та виховання мотивації до повноцінної підтримки та збереження здоров'я у фактично здорових людей набуває все більшого розголосу та вимагає конкретних дій. Відношення людини до власного здоров'я як до найвищої людської цінності на сьогодні є основою використання здоров'язбережувальних технологій в освітньо-виховному процесі вищих навчальних закладів України.

За цих обставин особливо актуальним є формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентів аграрних і природоохоронних ВНЗ, адже після завершення навчання вони покликані виконувати провідні функції у розвитку народного господарства держави, для чого необхідно мати високий рівень фізичної готовності та моральної стійкості.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). У роботах багатьох науковців, де порушується досліджувана нами проблема, вказано, що формування у студентської молоді культури здоров'я особистості, здорового способу життя та процесу здоров'язбереження в цілому забезпечується рядом педагогічних умов. Зокрема, педагогічне забезпечення здоров'язбереження для студентів технічних вищих навчальних закладів розкрито в роботах І. Смолякової, економічних ВНЗ – Н.Башавець, медичних ВНЗ – Г. Власова, педагогічних ВНЗ – О. Плаксіної та ін.

Мета (Purpose). Метою даної статті є визначення педагогічних умов, що впливають на формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентської молоді аграрних і природоохоронних вищих навчальних закладів.

Методи (Methods). Теоретичні: вивчення та аналіз психолого-педагогічної, філософської, соціологічної літератури та дисертацій з питань здоров'язбереження та стилю поведінки; класифікація та систематизація теоретичних даних; аналіз поняття «педагогічна умова».

Результати (Results). Аналіз наукових досліджень та результати констатувального етапу нашого експерименту засвідчили необхідність визначення педагогічних умов, спрямованих на підвищення ефективності формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентів аграрних і природоохоронних вищих навчальних закладів.

У педагогіці існують різні підходи до трактування змісту поняття «педагогічні умови». Так, зокрема, за визначенням А. Найн, педагогічні умови – це «сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і прийомів підвищення ефективності навчально-виховного процесу і матеріально-просторового середовища, що забезпечують успішне вирішення поставлених і проєктованих у дослідженні завдань» [8]. О. Назарова педагогічні умови розглядає як сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, педагогічних прийомів і матеріально-просторового середовища, які спрямовані на розв'язання дослідницьких завдань [7]. Нам імпонує думка І. Аксаріної, яка вважає, що до педагогічних умов можна віднести ті, які свідомо створюються в освітньому процесі і повинні забезпечувати найбільш ефективне протікання цього процесу [1, с. 12].

Готовність майбутнього фахівця агропромислового комплексу до професійної діяльності забезпечується реалізацією у навчально-виховному процесі аксіологічного підходу до всіх аспектів професіогенезу, зокрема, і проблеми формування ціннісного ставлення до здоров'язбереження. Ставлення студента до свого здоров'я зазвичай визначається здатністю до збереження життя, до повноцінного виконання свого біологічного, соціального та професійного призначення [9, с. 326]. Тому виникає потреба сформуванню у майбутнього фахівця-аграрія не тільки ціннісне ставлення до власного здоров'я, а й зробити його активним у до-

триманні здоров'язбережувального стилю поведінки та зацікавленим у власному здоров'язбереженні. Таким чином, першою педагогічною умовою ефективності формування здоров'язбережувального стилю поведінки у студентів аграрних і природоохоронних вищих навчальних закладів нами було виділено формування у студентів потреби у веденні здоров'язбережувального стилю поведінки шляхом забезпечення стійкої мотивації до процесу здоров'язбереження.

Виділення цієї умови зумовлено тим, що розуміння здоров'я як цінності є одним із провідних чинників формування культури здоров'я студентів та побудови власної лінії здоров'язбережувальної поведінки. Зміна цільової спрямованості освітньої здоров'язбережувальної програми вишу, вимагає від навчально-виховного процесу керованості та контролю, з одного боку, та відмови від командно-стройових методів виховання і звертання до особи студента, його інтересів і потреб, з іншої [6, с. 7].

Н. А. Башавець ціннісне ставлення студентів до здоров'язбереження визначає як їхню внутрішню переконаність у значущості здоров'я, пов'язану з емоційно-вольовою сферою особистості та активністю у відповідній навчально-пізнавальній діяльності [4]. О. Соколенко ціннісне ставлення молоді до свого здоров'я характеризує як особистісне новоутворення, що передбачає сформованість знань та уявлень про цінність здоров'я, позитивну націленість людини на ведення здорового способу життя, свідоме ставлення до нього, сформованість умінь та навичок збереження здоров'я, які впливають на поведінку [11].

Таким чином, якщо цінності здоров'язбереження сприймаються майбутніми фахівцями як особистісно значущі, вони стають внутрішнім орієнтиром у активній позиції студентів стосовно свого здоров'я, на підставі якого вибудовується й коригується власний стиль здоров'язбережувальної поведінки, формується світоглядне підґрунтя до здоров'язбереження, що є зовнішньою оболонкою прояву їхніх внутрішніх потреб бути здоровими [9, с. 326].

Кожна діяльність починається із постановки мети та створення позитивної мотивації, яка б стимулювала особистість до її виконання, забезпечуючи успіх та розвиваючи інтерес до її змісту [3, с. 345]. Визначення позитивної мотивації студентів є основою усвідомлення ними важливості застосування здоров'язбережувальних технологій для підвищення культури здоров'я в умовах навчальної та позанавчальної діяльності [5].

Безумовно, у формуванні здоров'язбережувального стилю поведінки велику роль відіграє інтеграція навчально-виховного процесу та активної позанавчальної здоров'язбережувальної діяльності студентів, визначену нами як одну з наступних педагогічних умов забезпечення ефективної реалізації процесу здоров'язбереження. Розроблення змісту валеологічної освіти має спрямовуватись, в першу чергу, на процес рефлексії студентами здобутих знань, їх трансформацію через емоційні переживання і практичні дії, активізації зворотного зв'язку [10, с. 12].

Тому, у процесі формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентів велика увага приділяється педагогічному впливу викладача, зокрема, педагогічним відносинам, що виникають між ними. Педагогічна робота викладача в аграрних та природоохоронних ВНЗ має враховувати не лише особливості розвитку аграрного виробництва та динамічні тенденції сільськогосподарської науки, а й соціально-психологічні особливості розвитку особистості майбутнього фахівця-аграрія. Ми розділяємо думку науковців про обов'язковість врахування характеру та інтересу до майбутньої професійної діяльності студентів, розвиток мотивації навчання, соціально-психологічну адаптованість і, як результат, формування кар'єрних сподівань та професійну самореалізованість суб'єкта професійної діяльності [3, с. 345]. Нам також імпонує думка науковця Р. В. Сопівника, який у своїх дослідженнях велику роль у формуванні здорового способу життя майбутнього фахівця агропромислової галузі відводить виховній роботі у вищому навчальному закладі, зокрема, педагогічній діяльності наставника академічної групи [12; 13].

Важливу роль відіграє правильно організована самостійна позанавчальна робота студентів, підкріплена багажем знань, отриманих в процесі навчальної аудиторної роботи. Організаційне забезпечення самостійної здоров'язбережувальної роботи із самовдосконалення серед студентів передбачає активізацію самостійної усвідомленої роботи студентів із реалізації усіх аспектів здорового способу життя.

Ми схилиємось до думки Ю.П. Драгнева, який потребу у самовдосконаленні шляхом самооздоровлення визначає як придбання високого рівня культури здоров'я студентами, використовуючи оздоровчі технології в навчальній діяльності та під час самостійної роботи в позааудиторний час [5].

Одним із провідних завдань вищої школи є не тільки залучення студентів до активного процесу пізнання навколишнього світу, але й пізнання себе як особистості, прояв своїх індивідуально-психологічних особливостей. Ми поділяємо думку Н. Альшевської, що соціальним суб'єктом професійної діяльності виступає особистість, що розвивається. [2]. Гарне освоєння складної професійної діяльності вимагає також великої праці й зусиль в роботі над собою та своїм здоров'ям. Суб'єктивна картина траєкторії життя виступає одним із факторів психологічної регуляції способу життя людини, який проявляється в установках, інтересах, мотивах, цілях [3, с. 345]. Людина в силу освоєних знань і життєвих установок сама вибирає собі спосіб життя з урахуванням її умов, опираючись на власний рівень культури. Важливе місце у вихідних посилках повинні займати індивідуально-мотиваційні якості людини, його життєві орієнтири. Індивідуально-мотиваційна установка людини на втілення своїх соціальних, фізичних, інтелектуальних і психічних здібностей і можливостей лежить в основі формування культури здорового способу життя та побудові власної лінії здоров'язбережувальної поведінки [10]. Підсумовуючи вище викладене, до числа педагогічних умов формування здоров'язбережувального стилю поведінки потрібно віднести облік особистісного фактора.

На думку науковців Л. Соколенко та Ю. Бойко, суб'єктивний показник відіграє особливу роль у формуванні культури здорового способу життя, тому що всі аспекти здорового суспільства залежать від його головного складового елемента – конкретного індивіда, адже на основі його особистісних проблем визначаються шляхи рішення проблем суспільства в цілому. Вирішальним моментом тут є індивідуальні зусилля людини по збереженню й зміцненню фізичного й морального здоров'я [10].

Людина в силу освоєних знань і життєвих установок сама вибирає собі спосіб життя з урахуванням її умов, опираючись на власний рівень культури. Важливе місце у вихідних посилках повинні займати індивідуально-мотиваційні якості людини, її життєві орієнтири. Індивідуально-мотиваційна установка людини на втілення своїх соціальних, фізичних, інтелектуальних і психічних здібностей і можливостей лежить в основі формування культури здорового способу життя та виокремлення власного індивідуального здоров'язбережувального стилю поведінки [10].

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, у результаті дослідження нами визначено та охарактеризовано педагогічні умови формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентів аграрних і природоохоронних вищих навчальних закладів, зокрема: формування у студентів потреби у веденні здоров'язбережувального стилю поведінки шляхом забезпечення стійкої мотивації до процесу здоров'язбереження; організаційне забезпечення самостійної здоров'язбережувальної роботи із самовдосконалення серед студентів; інтеграція навчальної та позанавчальної здоров'язбережувальної діяльності; облік особистісного фактора.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з експериментальною перевіркою педагогічних умов формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентів-аграріїв.

Список використаних джерел

1. Аксарина И. Ю. Педагогические условия адаптации выпускников школ на этапе перехода от общего к высшему профессиональному образованию : автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.01 / И. Ю. Аксарина. – М., 2006. – 19 с.
2. Альшевская Н. Карьера как социальный феномен / Н. Альшевская // Социология : теория, методы, маркетинг. – 2000. – №2. – С. 106-110.
3. Афанасенко А. А. Деякі соціально-психологічні особливості професійного становлення студентів-аграріїв / А. А. Афанасенко // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2013. – С. 344-347. – Т.1. – Вип. 38.

4. Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів : дис. ...док. пед. наук / Н. А. Башавець. – Одеса, 2012. – 554 с.
5. Драгнєв Ю. В. Формування культури здоров'я студентів в умовах комп'ютеризації процесу навчання : автореф. дис. ...канд. пед. наук / Ю. В. Драгнєв. – Луганськ, 2008. – 26 с.
6. Завидівська Н. Н. Професійно-прикладні основи формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. Н. Завидівська. – К., 2002. – 20 с.
7. Назарова О. Л. Новые информационные технологии в управлении качеством образовательного процесса в колледже / О. Л. Назарова // Информатика и образование. – 2003. – № 11. – С. 79-84.
8. Найн А. Я. Инновация в образовании : монография / А. Я. Найн. – Челябинск : ИПР МО РФ, 1998. – 288 с.
9. Сергєєва Т. П. Проблема формування ціннісного ставлення до здоров'язбереження майбутніх фахівців харчової промисловості / Т. П. Сергєєва // Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2015. – Вип. 3К (56). – С. 325-328. Київ
10. Соколенко Л. С. Сучасні тенденції формування культури здорового способу життя в процесі підготовки майбутніх фахівців / Л. С. Соколенко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 10(2). – С. 193-199.
11. Соколенко О. І. Формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я : автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.04 / О. І. Соколенко. – Луганськ, 2008. – 20 с.
12. Сопівник, Р. В. Виховання особистості майбутнього фахівця агропромислової галузі крізь призму функцій наставника академічної групи / Р. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. - № 220. – С. 172-182.
13. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі / Р. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. - № 239. – С. 229-234.
14. Стилі життя : панорама змін / За ред. М.О. Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України. – 2008. – 416 с.

References

1. Aksaryna, Y. Yu. (2006) Pedagogicheskiye usloviya adaptatsyy vypusknykov shkol na etape perekhoda ot obshchego k vysshemu professyonalnomu obrazovaniyu [Pedagogical conditions for the adaptation of school leavers during the transition from general to higher vocational education. M. 19.
2. Alshevskaya, N. (2000) Kariera kak sozialnyi fenomen. Sotsiologiya : teoriia, metody, marketing, 2, 106-110.
3. Afanasenko, A. A. (2013) Deiaki sotsialno-psykholohichni osoblyvosti profesiinoho stanovlennia studentiv-agrariiv. Aktualni problemy psykholohii : zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy, 38, 344-347.
4. Bashavets, N. A. (2012) Teoretyko-metodychni zasady formuvannia kultury zdoroviazberzhennia yak svitohliadnoii oriientatsii studentiv vyshchyykh ekonomichnykh navchalnykh zakladiv. – Odesa. – 554 s.
5. Drahnev, Yu. V. (2008) Formuvannia kultury zdorovia studentiv v umovakh kompiuteryzatsii protsesu navhannia. – Luhansk. – 26 s.
6. Zavydivska, N. N. (2002) Profesiino-prykladni osnovy formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia studentiv vyshchkh navchalnykh zakladiv ekonomichnoho profilii. – K. – 20 s.
7. Nazarova, O. L. (2003) Novyie informazionnyie tiekhnolohii v upravlenii kachiestvom obrazovatel'nogo protsessa v kolliedzhe. Informatika i obrazovaniie, 11, 79-84.
8. Nain, A. Ya. (1998) Innovatsiia v obrazovanii, 288.
9. Serhieieva, T. P. (2015) Problema formuvannia tsinnisnogo stavlennia do zdoroviazberzhennia maibutnykh fakhivtsiv kharchovoi promyslovosti. Naukovo-pedahohichni problem fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport), 3K (56), 325-328.

10. Sokolenko, L. S. (2014) Suchasni tendentsii formuvannia kultury zdorovoho sposobu zhyttia v protsesi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia, 10(2), 193-199.

11. Sokolenko, O. I. (2008) Formuvannia tsinnisnoho stavlennia studentiv vyshchych pedahogichnykh navchalnykh zakladiv do svoho zdorovia. – Luhansk. – 20 s.

12. Sopivnyk, R. V. (2015) Vykhovannia osobystosti maibutn'ogo fakhivtsia agropromyslovoi haluzi kriz' pryzmu funktsii nastavnyka akademichnoi hrupy. Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya "Pedagogika. Psykhologia. Filosofia", 220, 172-182.

13. Sopivnyk, R. V. (2016) Planuvannia vykhovnoi roboty u vyshchomu navchal'nomu zakladi. Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya "Pedagogika. Psykhologia. Filosofia", 239, 229-234.

14. Shuigy, M.O. (2008). Styli zhyttia : panorama zmin. K. : Instytut sotsiologii NAN Ukrainy, 416.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕГО СТИЛЯ ПОВЕДЕНИЯ СТУДЕНТОВ-АГРАРИЕВ

О.М. Гончарук

Аннотация. *Статья посвящена вопросу здоровьесберегающего стиля поведения студентов аграрных и природоохранных высших учебных заведений, определены педагогические условия его формирования, а именно: формирование у студентов потребности в ведении здоровьесберегающего стиля поведения путем обеспечения стойкой мотивации к процессу здоровесбережения; организационное обеспечение самостоятельной здоровьесберегающей работы из самосовершенствования среди студентов; интеграция учебной и внеучебной здоровьесберегающей деятельности; учет личностного фактора.*

Ключевые слова: *здоровьесберегающий стиль поведения, педагогические условия, мотивация, поведение, здоровый образ жизни.*

PEDAGOGICAL TERMS OF FORMING OF HEALTH SAVING BEHAVIORS STUDENTS-AGRARIANS

O. M. Honcharuk

Abstract. *The article is sanctified to the question of health saving behaviors of students of agrarian and nature protection higher educational establishments, the pedagogical terms of his forming are certain, namely: forming for the students of requirement in the conduct of health saving behaviors by providing of proof motivation to the process of health saving; an orgware of independent health saving work is from self-perfection among students; integration of educational and extracurricular health saving activity; account of personality factor.*

Keywords: *health saving behaviors, pedagogical terms, motivation, behaviors, healthy life-style.*

УДК 37.013

ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДО ЖИВОЇ ПРИРОДИ» У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Н.О. ДІРА, аспірантка кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: dira.nadija90@gmail.com

Анотація. *У статті розглядається сутність поняття «ціннісне ставлення особистості до живої природи». Розкривається зміст особливостей взаємовідносин «людина-природа» з самого початку існування людства. Показана алгоритмічність досягнення виховних цілей ціннісного ставлення особистості до живої природи. У статті обґрунтовується необхідність кардинального перегляду поглядів і переконань людини в її стосунках із*

© Н. О. Діра, 2017